

Budapest falujából modern várost építenek.

Az új fejlődésnek indult Óbuda.

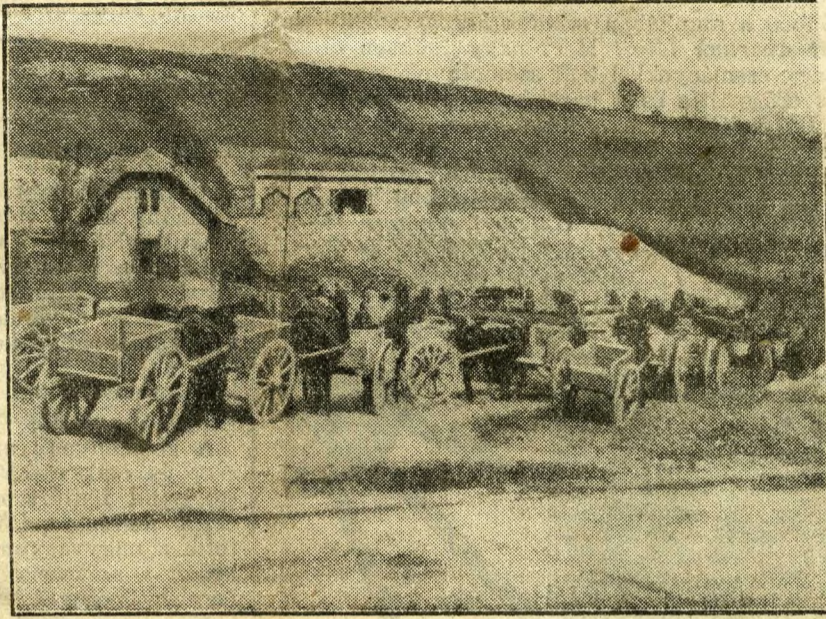
Óbuda ősrégi település, a történelem tanúsága szerint a kelták, jóval Krisztus előtt, a mai Óbuda helyén már letelepültek. Ezt a települést Ak—ink-nak nevezték, ami hővizet jelentett. Krisztus után a II. században már római település volt *Aquincum*, amelynek évszázadokig nagy jelentősége volt. A keletre elterülő barbár országok ellen egyik legfontosabb határ-állomása volt a római impériumnak. A népván-

A régi római város téglavetőtelepeinek helyén mindig volt községi közösség, 1156-ban Óbuda már prépostság, sőt társas káptalan székhelye, királyi lakkal. 1241 telén, amikor befagyott a Duna, a muhi csatában győzedelmes tatárok átkeltek a Duna jegén és a lakosságot lemészárolták. Béla ezek után fölismerte a Duna természetes védelmi vonalának fontosságát és segítette Óbuda újjáépítésében. Buda kiépülése

hogy a törvényhozásban vagy a városi közgyűléseken olyanok képviseljék, akik elhanyagolt állapotán, visszamaradottságán céltudatos, komoly munkával segíteni akarnak. Akármiről is volt szó, Pesten, ut-, lakás-, vízvezeték-, esztornázás-, rakpartépítkezésekről, vagy hegyvidékek szabályozásáról, amelyek Pest körül vagy Buda más részein nagy területeket tettek alkalmassá arra, hogy ott emberek lakjanak, Óbuda mindig háttérbe szorult. A lakosság érdekeinek szem előtt tartása mellett pedig ezekre a közművekre parancsoló szükség lett volna. E mellett az óbudai téglagyárak rettentő és iszonyu rombolást vittek végbe, aminek legzsembeötlőbb jele az, hogy a Margit-hídtől vilámlamoson nyolcperenyire ma is hatalmas téglagyárak dolgoznak és bányásszák el a hegyet, az utat, a fejlődés lehetőségét Óbuda előtt. Hogy

Mélyutakat vájnak a hegyvidéken a közlekedés céljaira.

Az utépítők táborhelye.

dorlások során a hunok, a keleti gótok, a longobárdok, az avarok és a szlávok zadultak keresztül a mai Budapest helyén, amelynek a neve is ebből a korból való. Pest szlávul képményt jelent, akárcsak *Ofen* németül. A hagyomány szerint a hunok építették föl újból Aquincumot. Buda különben régi magyar személynév, amely más jelentőségben magyarszában téli fölöttő megjelölése is volt. A Buda név csak történelmileg ismert személynév, de nagyon elterjedt, a kisebb nemességnél és a várjobbágyoknál sűrűn használt személynév is volt. A hagyomány szerint a hét hun vezér egyike, Buda kapta a hun birodalom ke-

után Óbuda csak külvárosnak szerepelt, a mai Császárfürdő téjé *Felhévíz*, a mai Ujlak *Szentjakabfalva* volt. Óbuda különben 1347-ben, mert az anyakirályné ott lakott, királyi város lett. Buda ostroma idejében Dózsa György hadai pusztították el, majd a törökök perzseltek föl. 1710-ben, a rettenetes pestisjárvány után, mindössze 300 lakosa maradt. A következő évszázadokban Óbuda mezőváros mindig megtartotta vidéki jellegét és még a legutolsó időben is lakói leginkább szőlő- és gyárimunkások voltak. Budapest összes kerületei között Óbuda öltötte aránylag a leglassabban a városi jellegét. Az állandó német telepítések, amelyek a Habsburgok alatt

a téglagyárak mit jelentenek Óbuda fejlődésének hátráltatása körül, arra legjobb bizonyíték az Ujlaki Téglagyár és Mészégető, amelynek területét a Hátár-ut, a Szőlő-utca, a Selmeci-utca és a Bécsei-hegyoldal jelentette, sőt a Kálvária alatt, a régi temető mellett is telepei voltak. Ezt a környékre állandó veszedelmet jelentő telepet nagy nehézen sikerül arra bírni, hogy parcellázzon, azonban hatalmas területeit a banktőke profitja olyan aprókra szabdalta el, hogy azokon emeletes házak és ezzel együtt befektetést érdemlő építkezések nem létesülhettek. A parcellázásból azonban ilymódon óriási összegeket vágtak zsebre. Följebb, a Bécsei-ut

Régi római városrész föltárása az utépítés színhelyén.

Modern transzverzális ut épül az ősi római város romjai fölött.

leti részét a Tiszától a Don folyóig. Amíg *Etele* a nyugati népek ellen harcolt, Buda megszegtette a szerződést és az *Aquincum* mentén létesült *Sicambriában* ütötte föl székhelyét, amelyet Buda várának neveztetett el. Etele Budát megölette és a helyet *Attila városának* nevezte el. Ebből lett a német *Eitelburg* (*Acilburg* vagy *Acingurg*), ami a régi *Aquincum* nevének világosan fölismerhető átalakítása.

A mai történelmi hagyományokkal szemben a tudományos kutatás kimutatta, hogy a Buda szó a germán-szláv eredetű bódé szóra vezethető vissza és a városrészt a nagy bolgárországi izmacliták deszkaházairól nevezték el, akik a vár alatti részben települtek le. Ezek Béla király jegyzője szerint *Taksony* idejében költöztek be és a pesti vár szolgálatában állottak.

folytonosan megismétlődtek, sem segítettek ezeken az állapotokon. Pest, Buda és Óbuda egyesülése óta Magyarország fővárosának Budapest székesfőváros a neve. Amíg Óbuda csak mezőváros volt, a még ma is élő öregek tanúsága szerint képviselőválasztások alkalmával nem messzebb, mint *Szentendrére* jártak szavazni.

Az 1872. évi XXXVI. tc., amely Óbudát egyesítette a fővárossal, új lehetőségeket jelentett a városrész fejlődésében is. Jellemző, hogy Óbuda, amelynek ebben az időben a mainál is nagyobb, sőt tulsúlyban levő németajku lakossága volt, mindig függetlenségi jelleget áruult és több cikluson át demokrata képviselőt küldött a parlamentbe. Ez a tipikus kispolgári és munkásváros azonban sohasem tudta elérni,

mentén, egy másik téglagyár, a Bohn-féle zárja el a fejlődés vonalát és szétterpeszkedésével lehetetlenné teszi a városrész fejlődését.

Ilyen helyzetben érték Óbudát az 1925. évi községi választások, amelyeknek során Óbuda szervezett munkássága és haladó szellemű polgársága végre szocialista bizottsági tagokat küldött be a törvényhatóságba. A szociáldemokrata párt községi frakciója, élén *Büchler József* párttitkár elvtárs Óbuda fölvirágoztatása érdekében kifejtett fanatikus munkásságával, igen erélyesen és céltudatosan vette kézbe Óbuda fejlődésének irányítását.

Nagy hátrány, hogy Óbuda végleges szabályozásának terve még most sincsen elkészítve. A városrendészeti ügyosztályon nagy szükség lenne arra, hogy számolva a mai viszonyokkal,